

АДАПТАЦІЯ КЛАСИЧНИХ ТЕОРІЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДО ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Берестецька Олена Михайлівна

кандидат економічних наук,
завідувач кафедри економічної кібернетики,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7119-4496>
E-mail: elenkakuziv@gmail.com

Ціх Галина Володимирівна

кандидат економічних наук,
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5049-3814>
E-mail: halyna.tsikh@ukr.net

У статті досліджено особливості адаптації класичних теорій економічного розвитку до формування сучасних регіональних стратегій економічного зростання. Обґрунтовано актуальність удосконалення стратегічного управління територіальним розвитком в умовах воєнних викликів, євроінтеграції та децентралізації. Метою дослідження є визначення напрямів практичного використання класичних економічних теорій у сучасній регіональній політиці. Використано системний, історико-логічний, порівняльний та аналітичний методи. Розкрито еволюцію теорій регіонального розвитку та доведено необхідність їх адаптації до сучасних умов. На прикладі стратегічних документів Тернопільської області підтверджено ефективність поєднання класичних підходів із механізмами смартспеціалізації, стратегічного планування та підтримки ендегенного розвитку територій.

Ключові слова: економічний розвиток, регіональний розвиток, регіональна стратегія, економічне зростання, класичні теорії економічного розвитку, стратегічне управління, територіальний розвиток, регіональна політика, смартспеціалізація, децентралізація, ендегенний розвиток, економічна стійкість.

Постановка проблеми. Регіональний економічний розвиток належить до складних процесів, дослідження яких тривалий час посідає важливе місце в економічній науці. Теоретична основа сучасних підходів до управління територіями сформувалася на основі класичних концепцій розміщення виробництва, агломерації, концентрації ресурсів і просторової організації господарської діяльності. Значення цих теорій зберігається і сьогодні, проте умови функціонування регіональних економічних систем істотно змінилися під впливом децентралізації, цифровізації та посилення ролі місцевих громад. Унаслідок цього виникає потреба в переосмисленні окремих теоретичних положень та у їх адаптації до сучасної практики стратегічного управління територіальним розвитком. Відтак особливої актуальності зазначене питання набуває під час формування регіональних стратегій економічного зростання, де класичні наукові підходи повинні поєднуватися із сучасними інструментами планування, прогнозування та реалізації регіональної політики. Саме тому дослідження особливостей адаптації класичних теорій економічного розвитку до формування регіональних стратегій економічного зростання становить важливий напрям сучасних наукових пошуків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В економічній науці значна увага приділяється дослідженню теоретичних засад регіонального розвитку та можливостей їх адаптації до нових соціально-економічних умов. Так, Тульчинський Р. здійснює ретроспективний аналіз становлення теорій регіонального розвитку, простежуючи еволюцію наукових засад до пояснення просторових аспектів економічного зростання [1]. Кірдіна О., Зоріна О. та Долуда О. систематизують класичні та сучасні теорії економічного розвитку регіонів, обґрунтовуючи їх значення для формування ефективної регіональної політики [2]. Манн Р. аналізує теоретико-методологічні підходи до вдосконалення стратегій регіонального розвитку України, акцентуючи увагу на необхідності модернізації механізмів управління територіями [3]. Бабух І. досліджує взаємозв'язок між теоретичними концепціями регіонального розвитку та сучасними підходами до стратегічного управління регіональними економіками [4]. Готра В. розкриває особливості стратегічного управління регіональною економікою в сучасних умовах, обґрунтовуючи необхідність використання адаптивних інструментів регулювання регіонального розвитку [5]. Мединська Т. визначає концептуальні засади стимулювання еконо-

мічного зростання на регіональному та місцевому рівнях в умовах нестабільності [6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас попри вагомий внесок зазначених науковців у розвиток теорії та практики регіонального розвитку, питання адаптації класичних теорій економічного розвитку до процесу формування сучасних регіональних стратегій економічного зростання в умовах воєнних викликів, євроінтеграційних трансформацій та необхідності забезпечення економічної стійкості територій потребують подальшого комплексного дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження особливостей адаптації класичних теорій економічного розвитку до формування сучасних регіональних стратегій економічного зростання та визначення напрямів їх практичного застосування в системі стратегічного управління територіальним розвитком.

Виклад основного матеріалу дослідження. Еволюція економічної науки зумовила формування окремого напрямку досліджень, спрямованого на вивчення закономірностей функціонування територіальних соціально-економічних систем. На початкових етапах наукового осмислення просторових процесів увага зосереджувалася переважно на проблемах розміщення виробництва. Відтак закладення теоретичних засад просторової економіки дозволило сформувати базові уявлення про чинники територіальної організації господарства. Зокрема, Тюнен Й. пов'язав особливості локалізації економічної діяльності з віддаленістю виробників від міських центрів. Лаунхард В., своєю чергою, обґрунтував вплив відстані до ринків збуту та джерел сировини. Вебер А. визначив важливими чинниками транспортні витрати, забезпеченість робочою силою та агломераційні переваги. Крісталлер В. розробив концепцію центральних місць, пояснюючи просторову організацію господарських зв'язків прагненням економічних суб'єктів досягати максимальної ефективності. У результаті дослідницької пошуки тривалий час концентрувалися на однорідних територіях, які характеризувалися обмеженим набором економічних параметрів [1, с. 171].

Відзначимо, що розвиток теоретичних засад поступово розширював предмет дослідження, охоплюючи чинники розміщення виробництва та особливості взаємодії суб'єктів господарювання в межах певного економічного простору. Визначальними за таких умов стали механізми формування локальних конкурентних переваг. Їх виникнення пов'язане з концентрацією ресурсів, знань та інноваційного потенціалу. Поєднуючи виробничі, інформаційні та інституційні ресурси, території отримують додаткові можливості для прискорення економічної динаміки. Поширення знань відбувається інтенсивніше, а транзакційні витрати, навпаки, скорочуються, що сприяє підвищенню результативності використання наявного ресурсного потенціалу.

Подальше поглиблення наукових досліджень супроводжувалося врахуванням специфічних характеристик

окремих територій. Увага активно акцентується на особливостях функціонування господарюючих суб'єктів у конкретному соціально-економічному середовищі. У цьому контексті важливими стали положення Маршалла А. Учений обґрунтував доцільність концентрації спеціалізованих виробництв в окремих територіях, пояснюючи це виникненням позитивних зовнішніх ефектів. Підприємства, взаємодіючи між собою, формують додаткові можливості для зростання продуктивності та підвищення ефективності діяльності. Теорія індустріальних районів, ґрунтуючись на таких положеннях, розглядала території як важливі осередки створення доданої вартості та забезпечення економічного розвитку держави загалом [1, с. 171].

Теоретичні підходи до пояснення регіонального економічного розвитку відрізняються насамперед трактуванням співвідношення між процесами концентрації та просторового поширення економічної активності. В науковому дискурсі виокремлюються декілька груп концепцій, кожна з яких по-різному пояснює механізми формування територіальних переваг. Частина дослідників обґрунтовує домінування агломераційних ефектів, унаслідок чого найбільш розвинені території продовжують нарощувати економічний потенціал. Відтак позитивні результати розвитку не завжди поширюються на сусідні території. Інша група концепцій виходить із того, що у довгостроковому періоді переважають процеси просторового поширення економічних ефектів. Завдяки цьому економічна активність поступово охоплює ширше територіальне середовище. Поряд із цим існують підходи, у яких кінцевий результат визначається поєднанням багатьох локальних чинників, що формують специфічну траєкторію розвитку кожної території [2, с. 120].

Стратегічне управління регіональною економікою орієнтується на довгострокові цілі розвитку, спираючись на комплексну оцінку наявного потенціалу територій. Досягнення збалансованого економічного зростання передбачає узгодження інтересів бізнесу, населення та органів влади. Водночас важливо стимулювати участь місцевих громад у процесах прийняття управлінських рішень. Ефективність таких інструментів зростає за умови посилення фінансової самостійності територій та розширення їхніх можливостей щодо управління власними ресурсами. Завдяки цьому формуються передумови для підвищення конкурентоспроможності регіональних економічних систем і зміцнення їхньої стійкості до зовнішніх викликів [4, с. 59].

Суттєвий потенціал для посилення економічної спроможності територій створює поєднання інституційних інструментів із сучасними механізмами просторової координації. Відтак пріоритетними постають наявність ресурсів та здатність забезпечувати ефективну взаємодію між суб'єктами господарювання. Використання цифрових платформ управління, впровадження систем моніторингу економічних показників та розвиток міжмуніципального співробітництва дозволяють своєчасно виявляти нові точки зростання.

У результаті посилюється адаптивність територіальних економічних систем до змін зовнішнього середовища та підвищується результативність реалізації довгострокових пріоритетів розвитку.

Результативність регіональної політики значною мірою визначається здатністю органів влади враховувати особливості кожної території під час ухвалення управлінських рішень. Прийняття рішень на загальнодержавному рівні має відбуватися з урахуванням економічного потенціалу, ресурсної забезпеченості та соціальних потреб окремих регіонів. За таких умов забезпечується повна відповідність державних пріоритетів місцевим інтересам. Водночас посилення самостійності територій сприяє підвищенню ефективності вирішення локальних проблем. Тому механізми децентралізації, розширюючи фінансові можливості громад, створюють основу для розвитку дієвого самоврядування та зміцнення економічної спроможності регіонів [5, с. 67].

Підвищення ролі місцевого рівня управління супроводжується переорієнтацією акцентів із централізованого розподілу ресурсів на мобілізацію внутрішнього потенціалу територій. Економічне зростання у такому випадку забезпечується завдяки державній підтримці та через активне використання місцевих конкурентних переваг. Наприклад, регіони з потужним аграрним сектором отримують додаткові можливості для розвитку переробної промисловості, формуючи завершені виробничі ланцюги в межах власної території. Важливим також нині виступає узгодження економічних, соціальних та інституційних складових розвитку територій. Досягнення цієї мети потребує поєднання перевірених механізмів територіального управління з сучасними інструментами стратегічного планування. Території, використовуючи накопичений господарський досвід, водночас орієнтуються на нові джерела економічної активності. Так, промислові центри частіше інтегрують інноваційні виробництва, а сільські громади розвивають логістичні та сервісні функції. Унаслідок цього економічна структура стає диверсифікованою та стійкою до зовнішніх ризиків.

Концептуальні засади розвитку територій визначають важливі напрями структурних перетворень та окреслюють систему стратегічних цілей. Їх реалізація здійснюється через сукупність економічних, правових та організаційних механізмів. На основі таких засад формуються комплексні програми соціально-економічного розвитку, які об'єднують взаємопов'язані заходи в межах єдиної системи пріоритетів. Процес вироблення довгострокових орієнтирів посідає важливе місце у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. При цьому прогнозування виконує інтегруючу функцію, поєднуючи теоретичні положення з практикою управління територіальними процесами [3, с. 31].

Вироблення ефективних управлінських рішень активно спирається на використання прогнозно-аналітичних інструментів. Передбачення можливих змін

економічної кон'юнктури дозволяє своєчасно коригувати пріоритети розвитку та мінімізувати негативний вплив зовнішніх чинників. Наприклад, прогнозування демографічних тенденцій дає можливість завчасно планувати розвиток освітньої, медичної та транспортної інфраструктури. Відповідно підвищується якість стратегічних рішень і зростає ефективність використання фінансових ресурсів. Важливим чинником виступає формування системи управління, здатної оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища. Реалізація довгострокових пріоритетів потребує постійного моніторингу економічних процесів та оцінювання результативності впроваджених заходів. Залучення цифрових технологій до процесів планування і контролю розширює можливості для обґрунтованого вибору напрямів подальшого розвитку. У підсумку забезпечується ефективна координація дій між усіма учасниками регіонального розвитку та посилюється спроможність територій досягати поставлених цілей.

В умовах зростання економічної невизначеності забезпечення стійкості територіальних господарських систем є особливо актуальним. Одним із перспективних напрямів зміцнення їхньої економічної спроможності виступає впровадження принципів циркулярної економіки, що передбачає раціональне використання ресурсів шляхом повторного залучення матеріалів до виробничого циклу, мінімізації відходів та розвитку екологічно орієнтованих видів діяльності. Відповідно зростає роль підприємств, які спеціалізуються на переробці вторинної сировини, виробництві екологічно безпечної продукції та використанні відновлюваних джерел енергії. У результаті створюються нові робочі місця, а залежність територій від зовнішніх ресурсних джерел поступово скорочується [6].

Ефективність таких механізмів підвищується за умови комплексного використання місцевого ресурсного потенціалу. Території, залучаючи наявні природні та виробничі ресурси до замкнених господарських циклів, отримують додаткові можливості для зміцнення економічної самодостатності. Так, використання відходів аграрного виробництва для виготовлення біопалива дозволяє одночасно вирішувати екологічні та економічні завдання. Подібно розвиток підприємств із сортування та переробки побутових відходів сприяє формуванню нових сегментів місцевого ринку праці та збільшенню надходжень до бюджетів громад.

Важливим чинником підвищення економічної результативності виступає впровадження інноваційних технологічних рішень, орієнтованих на раціональне використання природних ресурсів. Використання сучасних систем енергоменеджменту, автоматизованого контролю споживання води та ресурсозберігаючих технологій забезпечує скорочення виробничих витрат. Паралельно посилюється екологічна безпека територій та зростає ефективність функціонування місцевого господарського комплексу. Так, встановлення сонячних електростанцій на об'єктах комунальної інфраструктури або впровадження енергоощадних

технологій у виробництві сприяє зменшенню навантаження на місцеві бюджети та підвищує конкурентоспроможність економіки.

Таким чином, раціональне використання ресурсів, стимулювання інноваційної діяльності та забезпечення екологічної збалансованості визначають зміст сучасного економічного розвитку територій. Їх практична реалізація знаходить відображення у стратегічних документах регіонального рівня, де теоретичні положення економічної науки трансформуються у конкретні механізми управління розвитком. З огляду на це, слід звернути увагу на Стратегію розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки [7] (далі Стратегія), у якій простежується поєднання класичних концепцій економічного зростання з сучасними пріоритетами регіональної політики та територіального розвитку. Так, Стратегія є документом стратегічного планування, що визначає важливі тенденції, проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіону, формує стратегічні й оперативні цілі регіональної політики на середньострокову перспективу. Розроблення документа здійснювалося відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики», Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації, а також інших нормативно-правових актів у сфері регіонального розвитку. Відтак це свідчить про посилення ролі державного стратегічного планування у формуванні механізмів економічного зростання територій.

Стратегія враховує сучасні особливості функціонування області, пов'язані із впливом воєнних викликів, необхідністю післявоєнного відновлення, зміною економічних зв'язків та посиленням євроінтеграційних процесів. Водночас у документі значна увага приділяється розвитку людського капіталу, підтримці підприємництва, модернізації інфраструктури та підвищенню конкурентоспроможності територіальних громад, що засвідчує практичне використання положень теорії збалансованого економічного розвитку.

Методологічною основою формування Стратегії став комплексний соціально-економічний аналіз регіону, проведений із урахуванням демографічних, економічних, екологічних та інфраструктурних показників. Особливого значення у процесі підготовки документа набуло проведення SWOT-аналізу, який дозволив визначити сильні та слабкі сторони регіону, а також зовнішні можливості й загрози його розвитку. Отримані результати стали основою для формування стратегічного бачення області та визначення пріоритетних напрямів економічного зростання.

У Стратегії особлива увага приділяється розвитку інноваційної економіки та впровадженню підходу смартспеціалізації, орієнтованого на підтримку найбільш перспективних видів економічної діяльності. Визначення таких пріоритетів здійснювалося з урахуванням наукового, виробничого та інвестиційного потенціалу області, що свідчить про використання сучасних моделей структурної модернізації економіки.

Важливим елементом Стратегії стало залучення до її розроблення представників органів влади, бізнесу, наукових установ та громадськості. Формування документа у відкритому форматі, забезпечуючи взаємодію різних соціально-економічних суб'єктів, підтверджує зростання ролі інституційних чинників у забезпеченні регіонального розвитку. Така модель відповідає положенням інституціональної економічної теорії, у якій ефективність економічного зростання значною мірою залежить від якості взаємодії суспільних інститутів.

Стратегічні цілі документа орієнтовані на розвиток економічного потенціалу області, створення безпечного середовища проживання, покращення якості публічних послуг та підвищення рівня зайнятості населення. Водночас значна увага приділяється питанням енергоефективності, екологічної безпеки та цифрової трансформації регіону, що свідчить про інтеграцію принципів сталого розвитку у систему стратегічного управління. Окремим напрямом Стратегії визначено підтримку територіальних громад та розвиток міжмуніципального співробітництва. Суттєве значення у Стратегії має система моніторингу та оцінювання результативності реалізації визначених цілей. Використання кількісних та якісних індикаторів, забезпечуючи постійний контроль за виконанням запланованих заходів, дозволяє підвищити ефективність управлінських рішень і своєчасно адаптувати регіональну політику до змін зовнішнього середовища.

Утім, визначені у Стратегії пріоритети та напрями розвитку потребували конкретизації через систему практичних інструментів реалізації, що знайшло своє відображення у Плані заходів з реалізації у 2025–2027 роках Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021–2027 роки [8] (далі План заходів). Документ спрямований на трансформацію стратегічних цілей у комплекс конкретних проєктів, програм і заходів, забезпечуючи їх практичне впровадження на регіональному рівні. Розроблення Плану заходів здійснювалося паралельно з процесом актуалізації Стратегії, спираючись на результати соціально-економічного аналізу, SWOT-аналізу та визначених пріоритетів розвитку області. Формування Плану заходів відбувалося за участю представників органів влади, територіальних громад, бізнесу, наукового середовища та інститутів громадянського суспільства. Залучаючи широке коло зацікавлених сторін до процесу планування, регіональна влада фактично посилювала інституційні засади розвитку території. Вагоме місце у процесі підготовки документа посідав збір проєктних ідей, який тривав з грудня 2024 року до січня 2025 року. Відбираючи пропозиції з урахуванням стратегічних пріоритетів області, розробники забезпечували орієнтацію майбутніх заходів на реальні потреби громад та економіки регіону. Структура Плану заходів безпосередньо впливає із системи стратегічних та оперативних цілей Стратегії. Передбачені проєкти та заходи спрямовуються на розвиток людського капіталу, підвищення конкурентоспроможності регіону,

зміцнення спроможності громад, розвиток підприємництва, модернізацію інфраструктури та забезпечення екологічної безпеки. Суттєвою особливістю Плану заходів є його проєктна спрямованість. Для кожного заходу визначаються очікувані результати, виконавці, строки реалізації, обсяги фінансування та потенційні джерела ресурсного забезпечення, створюючи необхідні передумови для підвищення ефективності управлінських рішень. Важливого значення набуває система моніторингу виконання Плану заходів, інтегрована у загальний механізм реалізації Стратегії. Використання відповідних індикаторів результативності дозволяє оцінювати ступінь досягнення поставлених цілей, своєчасно коригуючи напрями регіональної політики відповідно до нових викликів і потреб розвитку.

Подальша трансформація класичних теорій економічного розвитку у практичні механізми регіонального зростання простежується через систему документів, що забезпечують взаємозв'язок між стратегічним баченням розвитку територій та інструментами його реалізації. Якщо Стратегія розвитку області визначає загальну модель економічного зростання, а План заходів конкретизує напрями її впровадження, то наступним етапом адаптації теоретичних положень до управлінської практики виступає їх інтеграція у систему реалізації державної регіональної політики. У цьому зв'язку особливий інтерес становить Розпорядження начальника Тернопільської обласної військової адміністрації від 17 листопада 2025 р. № 844/01.02-01 «Про затвердження плану роботи на 2025–2027 роки з реалізації в області Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки» [9]. Документ забезпечує трансформацію загальнодержавних стратегічних пріоритетів у конкретні управлінські заходи, адаптовані до соціально-економічних особливостей області. Водночас зміст плану роботи демонструє посилення ролі сучасних концепцій інституційного та ендегенного розвитку. Передбачені заходи орієнтовані на активізацію внутрішнього потенціалу територіальних громад, підтримку підприємництва, розвиток людського капіталу, модерні-

зацію інфраструктури та підвищення інвестиційної привабливості регіону. Реалізація таких напрямів, забезпечуючи взаємозв'язок між державними пріоритетами та місцевими потребами, сприяє формуванню стійкої моделі економічного зростання. За сучасних умов важливою виступає також орієнтація документа на підвищення адаптивності регіону до зовнішніх викликів, що свідчить про практичне впровадження принципів економічної стійкості та збалансованого розвитку у систему регіонального управління.

Висновки. Узагальнення результатів дослідження дало підстави стверджувати, що еволюція класичних теорій економічного розвитку сформувала концептуальну основу сучасних засад до управління територіальними соціально-економічними системами, у яких акцент поступово змістився від проблем локалізації виробництва до комплексного врахування інституційних, інноваційних, соціальних і просторових чинників розвитку. Аналіз теоретичних підходів показав, що забезпечення стійкого регіонального зростання потребує поєднання механізмів концентрації ресурсів із процесами поширення економічних ефектів, а ефективність регіональної політики значною мірою залежить від рівня децентралізації, розвитку міжсекторальної взаємодії, використання прогнозно-аналітичних інструментів і цифрових технологій управління. Важливим за сучасних умов виступають принципи циркулярної економіки, підтримка інноваційної діяльності та раціональне використання місцевого ресурсного потенціалу, оскільки саме вони створюють додаткові можливості для підвищення конкурентоспроможності територій і зміцнення їхньої адаптивності до зовнішніх викликів. Результати аналізу стратегічних документів Тернопільської області підтвердили практичну адаптацію класичних теорій економічного розвитку до сучасних умов регіонального управління, що проявляється у використанні підходів смартспеціалізації, стратегічного планування, інституційного партнерства, моніторингу результативності та орієнтації на ендегенний розвиток, а отже забезпечує формування цілісної моделі довгострокового економічного зростання регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Тульчинський Р. В. Теорії регіонального розвитку у генезисі економічної думки. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2017. Випуск 16. С. 166–172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Traeiv_2017_16_24
2. Кірдіна О. Г., Зоріна О. І., Долуда О. О. Теорії економічного розвитку регіонів. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 83. С. 115–122. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.83.300423>
3. Манн Р. В. Аналіз теоретико-методологічних підходів щодо удосконалення стратегії регіонального розвитку України. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2023. № 68. С. 29–37. DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.68.2023.284570>
4. Бабух І. Розвиток регіональних економік: теоретичні підходи та стратегія управління. *Економіка і регіон*. 2025. № 1 (96). С. 55–61. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2025.1\(96\).3747](https://doi.org/10.26906/EiR.2025.1(96).3747)
5. Готра В. В. Особливості стратегічного управління регіональною економікою в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2022. № 2 (60). С. 66–70. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2\(60\).66-70](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2(60).66-70)
6. Медінська Т. В. Концептуальні засади стимулювання економічного зростання на регіональному і місцевому рівнях в умовах нестабільності. *Академічні візії*. 2023. № 26. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14500362>

7. Про схвалення в новій редакції Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021–2027 роки: Розпорядження начальника військової адміністрації від 04 квітня 2025 р. № 222/01.02-01. URL: <https://oda.te.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-v-novii-redaktsii-strategii-rozvytku-ternopilskoi-oblasti-na-20212027-roky>

8. Про схвалення проєкту плану заходів з реалізації у 2025–2027 роках Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021–2027 роки: Розпорядження начальника військової адміністрації від 22 жовтня 2025 р. № 727/01.02-01. URL: <https://oda.te.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-proiektu-planu-zakhodiv-z-realizatsii-u-20252027-rokakh-strategii-rozvytku-ternopilskoi-oblasti-na-20212027-roky>

9. Про затвердження плану роботи на 2025–2027 роки з реалізації в області Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки: Розпорядження начальника військової адміністрації від 17 листопада 2025 р. № 844/01.02-01. URL: <https://oda.te.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-roboty-na-2025-2027-roky-z-realizatsii-v-oblasti-derzhavnoi-strategii-rehionalnoho-rozvytku-na-2021-2027-roky>

REFERENCES:

1. Tulchynskyi, R. V. (2017). Teorii rehionalnoho rozvytku u henezysi ekonomichnoi dumky [Theories of regional development in the genesis of economic thought]. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti – Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property*, 16, 166–172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpaciv_2017_16_24 [in Ukrainian].
2. Kirdina, O. H., Zorina, O. I., & Doluda, O. O. (2023). Teorii ekonomichnoho rozvytku rehioniv [Theories of economic development of regions]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti – Bulletin of Transport Economics and Industry*, 83, 115–122. <https://doi.org/10.18664/btie.83.300423> [in Ukrainian].
3. Mann, R. V. (2023). Analiz teoretyko-metodolohichnykh pidkhodiv shchodo udoskonalennia strategii rehionalnoho rozvytku Ukrainy [Analysis of theoretical and methodological approaches to improving the regional development strategy of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky – Collection of Scientific Papers of Cherkasy State Technological University. Series: Economic Sciences*, 68, 29–37. <https://doi.org/10.24025/2306-4420.68.2023.284570> [in Ukrainian].
4. Babukh, I. (2025). Rozvytok rehionalnykh ekonomik: teoretychni pidkhody ta stratehiia upravlinnia [Development of regional economies: Theoretical approaches and management strategy]. *Ekonomika i rehion – Economy and Region*, 1 (96), 55–61. [https://doi.org/10.26906/EiR.2025.1\(96\).3747](https://doi.org/10.26906/EiR.2025.1(96).3747) [in Ukrainian].
5. Hotra, V. V. (2022). Osoblyvosti stratehichnoho upravlinnia rehionalnoiu ekonomikoiu v suchasnykh umovakh [Features of strategic management of the regional economy in modern conditions]. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya “Ekonomika” – Uzhhorod University Scientific Herald. Series “Economics”*, 2(60), 66–70. [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2\(60\).66-70](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2(60).66-70) [in Ukrainian].
6. Medynska, T. V. (2023). Kontseptualni zasady stymuliuvannia ekonomichnoho zrostantia na rehionalnomu i mistsevomu rivniakh v umovakh nestabilnosti [Conceptual foundations for stimulating economic growth at the regional and local levels under conditions of instability]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, 26. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14500362> [in Ukrainian].
7. Ternopil Regional Military Administration. (2025). Pro skhhvalennia v novii redaktsii Strategii rozvytku Ternopilskoi oblasti na 2021–2027 roky: Rozporiadzhennia nachalnyka viiskovoi administratsii vid 04 kvitnia 2025 r. № 222/01.02-01 [On approval of the revised Development Strategy of Ternopil Region for 2021–2027: Order of the Head of the Military Administration dated April 4, 2025, No. 222/01.02-01]. URL: <https://oda.te.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-v-novii-redaktsii-strategii-rozvytku-ternopilskoi-oblasti-na-20212027-roky> [in Ukrainian].
8. Ternopil Regional Military Administration. (2025). Pro skhhvalennia proiektu planu zakhodiv z realizatsii u 2025–2027 rokakh Strategii rozvytku Ternopilskoi oblasti na 2021–2027 roky: Rozporiadzhennia nachalnyka viiskovoi administratsii vid 22 zhovtnia 2025 r. № 727/01.02-01 [On approval of the draft Action Plan for the implementation of the Development Strategy of Ternopil Region for 2021–2027: Order of the Head of the Military Administration dated October 22, 2025, No. 727/01.02-01]. URL: <https://oda.te.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-proiektu-planu-zakhodiv-z-realizatsii-u-20252027-rokakh-strategii-rozvytku-ternopilskoi-oblasti-na-20212027-roky> [in Ukrainian].
9. Ternopil Regional Military Administration. (2025). Pro zatverdzhennia planu roboty na 2025–2027 roky z realizatsii v oblasti Derzhavnoi strategii rehionalnoho rozvytku na 2021–2027 roky: Rozporiadzhennia nachalnyka viiskovoi administratsii vid 17 lystopada 2025 r. № 844/01.02-01 [On approval of the work plan for 2025–2027 for the implementation of the State Regional Development Strategy for 2021–2027 in the region: Order of the Head of the Military Administration dated November 17, 2025, No. 844/01.02-01]. URL: <https://oda.te.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-roboty-na-2025-2027-roky-z-realizatsii-v-oblasti-derzhavnoi-strategii-rehionalnoho-rozvytku-na-2021-2027-roky> [in Ukrainian].

ADAPTATION OF CLASSICAL THEORIES OF ECONOMIC DEVELOPMENT TO THE FORMULATION OF REGIONAL ECONOMIC GROWTH STRATEGIES

Olena Berestetska

Candidate of Economic Sciences,
Head of the Department of Economic Cybernetics,
Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Halyna Tsikh

Candidate of Economic Sciences,
Professor of the Department of Economics and Finance,
Ternopil Ivan Puluj National Technical University

The article examines the adaptation of classical theories of economic development to the formation of contemporary regional economic growth strategies under conditions of structural transformation, decentralization, European integration, military challenges, and increasing requirements for territorial resilience. The relevance of the study is determined by the need to improve strategic management approaches that enable regions to respond effectively to economic uncertainty while ensuring sustainable long-term development. The purpose of the research is to identify the conceptual foundations for adapting classical theories of regional development to current strategic planning practices and to substantiate their practical application in regional governance. The methodological framework is based on a combination of general scientific and special research methods, including historical and logical analysis, systemic and comparative approaches, analytical generalization, and strategic analysis. The selected methods made it possible to trace the evolution of theoretical concepts of regional development, identify their transformation under modern socio-economic conditions, and assess their applicability to the design of regional development strategies. The findings demonstrate that the theoretical foundations established by classical concepts of spatial organization, production location, agglomeration, and resource concentration remain relevant despite significant changes in the economic environment. At the same time, their practical implementation requires adaptation to contemporary challenges associated with digital transformation, decentralization, innovation-driven growth, environmental sustainability, and institutional modernization. The study confirms that effective regional development can no longer rely solely on traditional factors of production. Instead, sustainable economic growth depends on the integration of innovation capacity, institutional cooperation, strategic planning, digital governance instruments, and endogenous regional potential. Particular attention is devoted to the evolution of regional development models from traditional location theories toward integrated approaches emphasizing smart specialization, knowledge diffusion, human capital development, intermunicipal cooperation, and strategic forecasting. The research demonstrates that modern regional strategies combine mechanisms of resource concentration with policies aimed at strengthening local competitive advantages, improving institutional quality, expanding investment opportunities, and increasing the adaptability of territorial socio-economic systems. Strategic planning is presented as a comprehensive management instrument capable of coordinating economic, social, environmental, and institutional priorities within a unified regional development framework. The analysis also confirms that regional strategic documents effectively translate theoretical principles into practical management mechanisms by incorporating measurable objectives, monitoring systems, performance indicators, project-based implementation tools, and coordinated stakeholder participation. The integration of digital technologies into planning, monitoring, and decision-making significantly improves the responsiveness of regional governance to external changes and supports evidence-based policy development. Furthermore, strengthening cooperation among public authorities, businesses, research institutions, and local communities contributes to the creation of an institutional environment that enhances regional competitiveness and long-term economic resilience. The practical significance of the study lies in substantiating approaches that may be applied by public authorities, regional administrations, and local self-government bodies when developing or updating regional development strategies. The proposed conceptual provisions may contribute to improving strategic planning methodologies, increasing the effectiveness of regional policy implementation, strengthening economic resilience, supporting sustainable territorial development, and enhancing the competitiveness of regions under conditions of continuous socio-economic transformation.

Keywords: economic development, regional development, regional strategy, economic growth, classical theories of economic development, strategic management, territorial development, regional policy, smart specialization, decentralization, endogenous development, economic resilience.

JEL Classification: O18, O20, R11, R58, O40

Дата надходження статті: 21.05.2026

Дата прийняття статті до публікації: 04.07.2026

Дата публікації статті: 30.07.2026